

natuur- en vogelwacht culemborg

"HAK-AL"

4^e jaargang

mei - juni 1978

nr: 5-6

Jilles
20-5-78
62ul

FAM. C. HEYNES

GOILBERDINGERSTR. 24

CULEMBORG

HAK-AL is het mededelingenblad van de Natuur- en Vogelwacht

Culemborg N.V.W.C.

Kontaktadres: Gerard van Zuylen - Zandstraat 32 A - Culemborg
03 45 0 - 39 22

Begeleiding
Jeugdgroep: Leo van de Kooij - Vliegerweg 3 - Culemborg
03 45 0 - 54 50

Coördinatie
Inventarisaties: Leo van de Kooij

Bibliotheek: Boeken en verslagen in Het Kompas

"Het Vogeljaar" Jaarabonnement 1978 door overschrijving van
f 13,50 op de girorekening van de N.V.W.C. met
vermelding van "Vogeljaar".

Lidmaatschap: Nieuwe leden opgeven bij de penningmeester
evenals adreswijzigingen

Penningmeester: Frans Waroux - Mendelassohnlaan 7 - Culemborg
03 45 0 - 53 93

Gironummer 34 33 35 1 t.n.v. F. Waroux -
rek. Natuur- en Vogelwacht - Culemborg

Contributie: Jeuglidmaatschap f 5,-- per jaar
Volwassenen f 10,-- per jaar
Gezinslidmaatschap f 15,-- per jaar
Buiten Culemborg f 15,-- per jaar

Klubhuis: Gebouw "Het Kompas" - kamer 2 -
Slotstraat 12 - Culemborg

Secr. Milieu-
werkgroep
Noordwest-Betuwe: Betsy Wijnhoven - Gollberdingerstraat 1 -
Culemborg 03 45 0 - 52 21

Redactieteam
en -adres: Harry en Jilles v.d. Warenburg en Broom Jansen
Mikboom 31 - Culemborg 03 45 0 - 48 85

Op de voorplaat: Boerenswaluw.

Een nieuw nummer, een nieuwe voorpagina!

De huisdrukker van de N.V.W.C. heeft inmiddels zijn bedrijfsverhuizing
achter de rug.

De directe gevolgen hiervan zijn geweest, dat de verschijning van de
HAK-AL niet op de bekende wijze heeft plaatsgevonden.

Of de volgende nummers op dezelfde wijze zullen worden gemaakt is nog
de vraag. De hoeveelheid informatie als nu woergegeven in dit nummer
zou, indien uitgevoerd op de oude manier, een nummer van ± 32 pag.
hebben opgeleverd. Een aanzienlijke papierbesparing dus.

We hopen de volgende nummers weer op tijd te kunnen laten verschijnen.

Hieronder de inhoudsopgave van dit nummer:

- pag. 3 Wilde planten in de stad Culemborg.
- pag. 5 Referendum Vogelbescherming.
- pag. 6 Waarnemingenlijst Kamp Limburg.
- pag. 8 Waarnemingenlijst - N.V.W.C. - samengesteld door Kars Veling.
- pag. 9 Nestkastennieuws.
- pag. 10 Jacht in Nederland.
- pag. 12 Symposium over vossen, rabiës en jacht.
- pag. 13 "Op weg naar Alternatieven" - St. Kritisch Pannabehear.
- pag. 15 Kindverslag knotwilgen snoeien.
- pag. 15 Aanslag op de natuur.
- pag. 16 Hetze tegen kraaiachtigen, zie ook nagekomen resultaat C.D.I.
(pag. 20).
- pag. 17 Excursieverlag Riek Valk.
- pag. 17 Winterslachtoffers.
- pag. 18 De Oliekever.
- pag. 19 Excursieprogramma.

WILDE PLANTEN IN DE STAD CULEMBORG ?

"Wilde" planten in een stad, kan dat? Groeit daar dan niet alleen onkruid? Of, groeit er in een stad eigenlijk wel iets. Deze en soortgelijke vragen krijg je vaak te horen als je praat over wilde planten in de stad. En wat die onkruiden betreft, ook dat zijn wilde planten.

Toch blijkt dat er in steden wel degelijk wilde planten groeien, soms vaak erg veel. Denk maar eens aan de Madeliefjes in het kourig gemaakte gazon, of aan dat kleine kruipende plantje tussen de straattegels wat naar de naam Liggend Vetmuur luistert.

Er zijn zelfs boeken over wilde planten in de stad geschreven, zoals het boekje "Wilde planten in en bij Amsterdam". De schrijver, Joh. Bolman, heeft in en bij Amsterdam meer als 350 soorten gevonden, waaronder enkele orchideën zoals de zeldzame Bijenorchis. Maar ook dichterbij, nl. in Utrecht is er van een vrij klein terrein bekend wat er aan wilde planten staat. Op dat terrein werden niet minder dan 143 soorten gevonden. En dat terrein is maar ong. 9 ha. groot. Maar nog dichterbij huis, nl. in Culemborg zijn ook veel wilde planten te vinden.

Als je de oude stadsmuur bij 't Jach bekijkt zul je al gauw zien dat die muur geheel begroeid is. Overal tussen de voegen zie je een klein hangend plantje groeien, nl. het mooie Muurleeuwebekje. Verder staat er erg veel Plat Beemdgras. Maar ook oude tuinen blijken vaak erg rijk te zijn aan wilde planten. Hierin worden vaak erg mooie planten gevonden zoals Voorjaarshelmbloem, een plantje wat vroeg in het jaar bloeit met purperen bloemetjes. Ook de Wilde Hyacint groeit bij voorkeur in oude tuinen die beschaduwde zijn.

Maar niet alleen op deze plaatsen is veel moois te zien. Ook op ruderaale en brakkliggende terreinen, waarvan er in Culemborg veel zijn, is een schat aan wilde planten te vinden.

Zo staan er bv. op het brakkliggende terrein achter de Zandstraat, waar de school is afgebroken, erg veel Bastaardwederikken, veel Klein Hoefblad enz.

Het is erg belangrijk om een inzicht te krijgen in de hoeveelheid wilde planten, ook in Culemborg, omdat er veel wilde planten in Nederland uitsterven doordat men niet wist dat die en die planten daar groeiden. Toen men het wel wist was het al te laat en reden er allang auto's.

Hiermee zitten we metoeten midden in het beheer en behoud van wilde planten. Niet alleen natuurterreinen en natuurreservaten moeten beheerd worden, maar ook bv. Muren waarop een mooie muurvegetatie groeit. Als je bv. naar de oude stadsmuur kijkt, zul je zien dat de kinderen er herhaaldelijk boven op aan het spelen zijn, wat tot gevolg heeft dat daar het dunne laagje grond van de muur wordt afgetrapt. Verder is te zien dat bepaalde delen aangesmeerd zijn met cement, op zich natuurlijk erg goed werk, maar inplaats van cement had men iets anders moeten gebruiken. Op cement groeit nl. niets, en de rest van de muur is ook niet met cement gebouwd, waardoor die plokken cement er raar uitspringen.

Ook in de tuin van de Sociale Academie is erg veel verloren gegaan, vooral door de verbouwingsactiviteiten.

Om na te gaan hoe het in Culemborg met de wilde planten is gesteld heb ik het plan om te proberen dit jaar een deel van Culemborg te inventariseren. Daar dit allenaal in de "vrije tijd" moet, zal het wel duidelijk zijn dat hulp erg op prijs wordt gesteld. Als je dus zin hebt om ook een deel van Culemborg te inventariseren, schrijf dan even een briefje, dan kunnen we eens een keer bij elkaar komen om er over te praten. Want dat zal wel nodig zijn, om te voorkomen dat de gegevens na een tijdje niet meer bruikbaar zijn door bv. zoekraken, verschillende manier van noteren enz.

Zelf heb ik het idee om het deel dat binnen de stadsgrachten ligt

te onderzoeken, maar ook het steenfabriekterrein en de spoorlijn binnen de gemeentegrenzen.

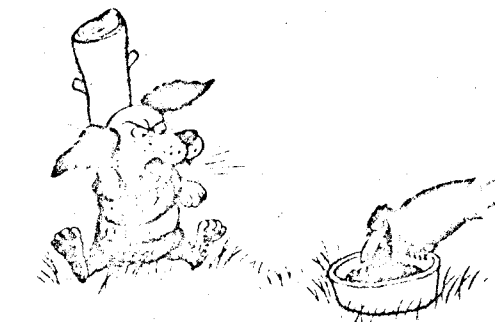
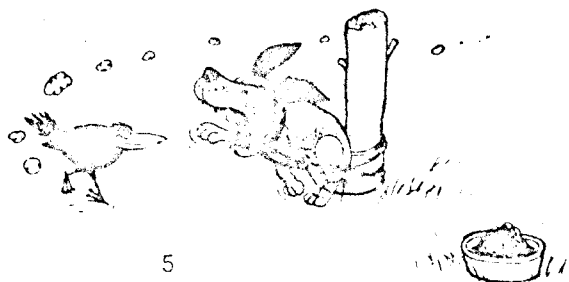
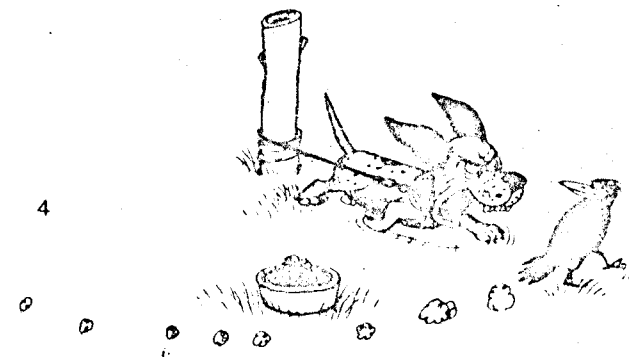
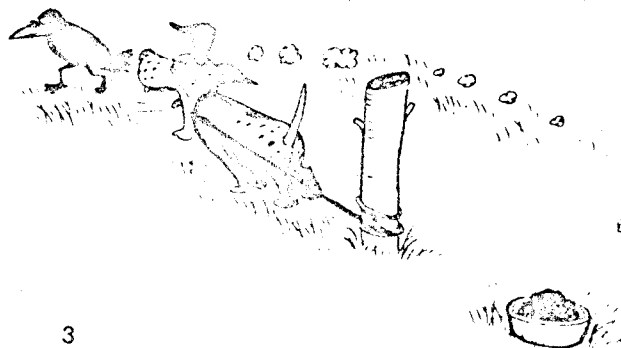
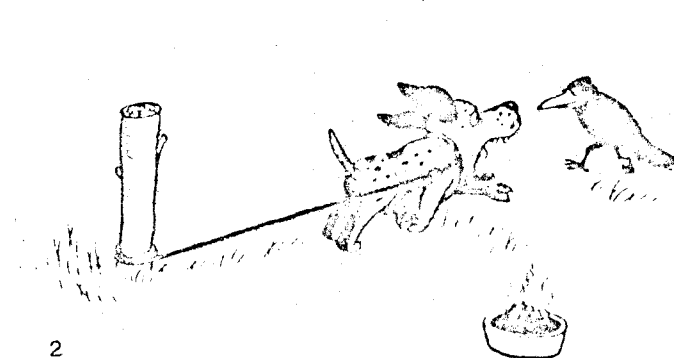
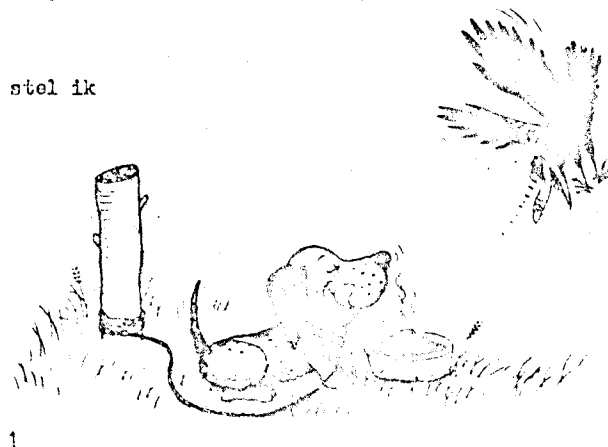
Om het inventariseren een beetje gladjes te laten verlopen stel ik voor om de stad te verdelen in enkele milieutypen.

- Vijvers en sloten (inkluisief oeverplanten)
- Brandliggende en ruderaale terreinen
- Openbaar Groen (gazons, plantsoentjes enz.)
- Siertuinen (alleen de wilde planten)
- Moestuintjes
- Straten, trottoirs enz.
- Muren

Deze verdeling zal vooral van belang zijn om bv. een advies omtrent het beheer van bv. een muur te geven. Als je deze verdeling dan gebruikt hebt, is het een fluitje van een cent om de gegevens terug te vinden. Dat lukt je niet als je alle gegevens op één hoop gooit. De bedoeling is dat ook een beetje gedoken wordt in de literatuur om na te gaan wat er vroeger over de wilde planten is geschreven. Bekend is bv. dat J. Segal iets geschreven heeft over de mooie muurbegravingen in Culemborg. Zoals ik het nu bekijk kan er erg veel leuks uit de bus komen, wat dan weer reden is om volgend jaar de rest van de stad te gaan bekijken.

Dus, heb je zin om mee te werken, neem dan even contact met me op, ook als je al gegevens uit eerdere jaren hebt. Mijn adres is:

Theo de Jong
Molenwal 45
Culemborg.

Referendum Vogelbescherming

Zoals wij al eerder gemeld hebben wordt er een referendum onder de leden van Vogelbescherming gehouden. Dit referendum heeft tot doel om de vereniging een duidelijk standpunt in te laten nemen ten aanzien van de jacht op vogels.

Er waren al jarenlang discussies gaande binnen vogelbescherming en het geharrewar werd steeds groter en onduidelijker. Het is de bedoeling dat nu de mening van de leden over de jacht op vogels duidelijk wordt, daarvoor heeft men verschillende criteria aangelegd waaruit de leden konden kiezen:

Eerst een toelichting wat onder jacht op vogels verstaan wordt?

Jacht: Het vangen en schieten van vogels, waarbij de dieren aan de natuur worden onttrokken. Bij het vangen kunnen de vogels worden gedood. Zij kunnen echter ook in leven worden gelaten ten behoeve van kooi, voliére, valkerij, park en handel.

De verschillende criteria waaruit gekozen kon worden zijn:

- 1) Beroepsjacht - de jacht teneinde van de opbrengst van de gevangen of geschoten vogels te kunnen leven, zoals dat bij kooikers het geval is. Jagers die jachtveld of hutten verhuren om er geld mee te verdienen zijn geen beroepsjagers. Beroepsjacht dient zo gereguleerd te zijn, dat het voortbestaan van de soorten niet wordt bedreigd.
- 2) Sportjacht - jacht die in de eerste plaats wordt gehouden voor het genoegen van de jager. Ook voor deze jachtvorm geldt dat het voortbestaan van soorten niet mag worden bedreigd.
- 3) Beheersjacht - het doden van vogels teneinde schade aan gewassen, wilde planten en dieren te voorkomen. Dit doden mag slechts worden toegestaan wanneer alle andere middelen om schade te bestrijden of te voorkomen (bijvoorbeeld verjagen) falen en dan nog alleen wanneer de bestrijding van de schade daardoor werkelijk effectief is.
- 4) Nooit jacht - geen enkele vorm van jacht is toegestaan.
- 5) Men heeft geen mening.

Men had 9 verschillende mogelijkheden, 1, 2, 3, 1+2, 1+3, 2+3, 1+2+3, 4, 5.

De leden hebben tot 20 mei jongstleden de kans gehad hun keuze kenbaar te maken via een kaart. De uitslag, die uitermate belangrijk is voor de toekomst voor vogelbescherming, zal tijdens de algemene ledenvergadering op zaterdag 3 juni bekend worden gemaakt.

Hoe de uitslag ook zal uitvallen, voor of tegen de jacht op vogels, gevreesd wordt dat dan of veel tegenstanders van de jacht of veel jagers de vereniging de rug zullen toekeren. Het meerderheidsstandpunt van de leden zal opgenomen worden in de statuten en het bestuur zal er zich aan moeten houden. In ieder geval valt het te hopen dat nu aan het gekrakeel een einde komt en dat het doel, bescherming van vogels, de volle aandacht zal krijgen.

Tot slot willen wij de leden van vogelbescherming verzoeken naar de algemene ledenvergadering te gaan op 3 juni, Hotel Figi, Zeist, aanvan 10.30 uur.

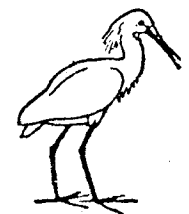
Harry v.d. Warenburg.

Te koop: beperkt aantal stickers à f0,50.

Posters à f 2,50 (normaal f 3,00) van de vogelwerkgroep Meyerij. De poster gaat over uilen en afgebeeld zijn de kerkuil en de kop van een bosuil met daaronder enige tekst betreffende uilen en de bescherming van deze vogels. Deze posters zijn te verkrijgen bij Harry v.d. Warenburg, Triosingel 27.

ONS

WERK

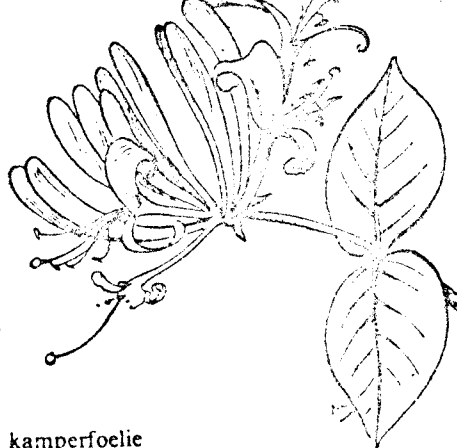

STEUN

Waarnemingslijst Kamp Linburg.

Planten:

Aardbei, bos	Dovenetel, paarse	Hopklaver
Adelaarsvaren	Dovenetel, gele	Hulst
Akkerkers	Dovenetel, gevlokte	Judaspenning
Alsem	Dravik, ijle	Kamille spec.
Andoorn, bos	Dravik, zachte	Kamperfoelie
Anemoon, bos	Duivekervel	Kandelaartje kamperfoelie
Aronskelk, gevlokte	Duizendblad	Keverorchis, grote
Beekpungo	Enbes	Klaproos
Bereklauw	Eik	Klaver, rode
Berk	Engelwortel, gewone	Klaver, witte
Beuk	Ereprijs, klimop	Klaverzuring, witte
Beerenkers, zink	Ereprijs, thijmbladige	Kloofkruid
Beerenwormkruid	Fluitkruid	Klimop
Bosbes	Framboos	Koolzaad
Bosrank	Gierstgras	Korenbloem
Boterbloem, scherpe	Gifbes, zwarte	Kornoelje, witte
Boterbloem, gulden	Gouwe, stinkende	Krodde, witte
Braam	Hazelaar	Kropaar
Brandnetel, grote	Heelkruid	Kruiskruid, klein
Brave Hendrik	Heermeos	Kruiskruid, Fuch's
Brem	Heggerank	Leeuwebek, muur
Dagkoekoeksbloem	Hemelsleutel	Lelietje der Dalen
Dalkruid	Henderstasje	Lievevrouwebedstro
Den	Herfststijlloos	Lindodde
Distel, akker	Hoefblad, groot	Longkruid
Distel, spoor	Hoefblad, klein	Look, kraal
Dolle kervel	Hondsdraf	Look zonder Look
Dotterbloem	Hoornbloem, akker	Lijsterbes
Dovenetel, witte	Hop	Madeliefje

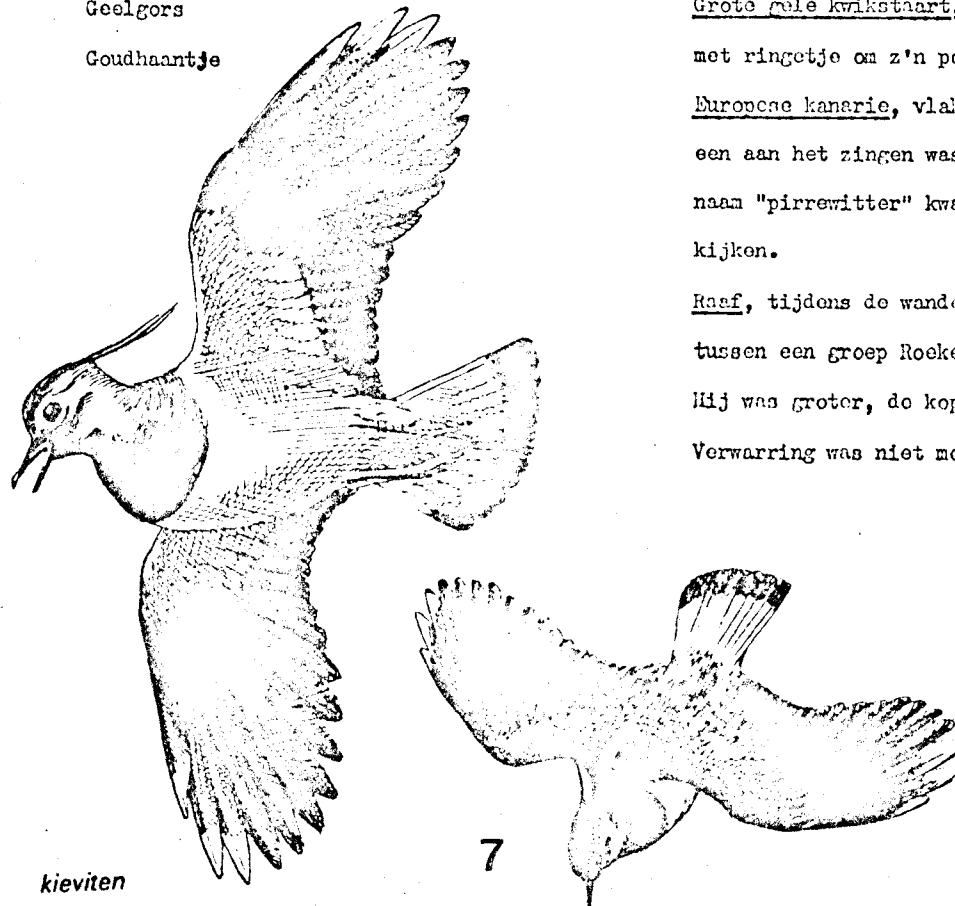

moerasspirea

Maretak	Robertskruid	Vuilboom
Margriet, wilde	Rolklaver	Walstro, kruisblad
Marjolein, wilde	Roos, akker	Walstro, glad
Meleen, wilde	Salie, valse	Walstro, echt
Meidoorn, tweestijlige	Salomonszegel	Waterkers, gele
Melkdistel, spec.	Schaduwgras	Weegbree, grote
Melkeppe	Sering	Weegbree, ruige
Moerasseppe	Sleutelbloem, slanke	Weegbree, smalle
Moerasspirea	Smeervortel	Wikke, hegge
Muizeoor	Smele, bochtige	Wikke, voeder
Munt, water	Spar	Wilg, bos
Muskuskruid	Speenkruid	Wilg, schiet
Muur, bos	Soldaatje	Wilgenroosje
Muur, grootbloemig	Stermen	Winde, haag
Muur, vogel	Struikheide	Winde, akker
Muur, water	Valeriaan	Zeepluim
Muurpeper	Veldbies, grote	Zenegroen, kruipend
Ooievaarsbek, zachte	Veldbies, ruige	Zilver schoon
Orchis, bruine	Veldkers, kleine	Zuring, veld
Paardbloem	Veldkers, bittere	Zuring, ridder
Paardestaart, reuze	Veldkers, gele	Zwartsteel
Parolgras, oembloemig	Veldsla	<u>In de Orchideetuin:</u>
Penningskruid	Vergeetmij nietje	Keverorchis
Pimpernel, grote	Vingerhoedskruid	Poppenorchis
Pimpernel, kleine	Viooltje, akker	Aangebrande orchis
Pinksterbloem	Viooltje, bos	Aapjesorchis
Populier	Viooltje, zink	Vliogenorchis
Randgras, fraus	Vlaasbekje	Gevlokte orchis
Ratelaar, grote	Vlier, gewone	Bruine orchis
Rougras	Vlier, berg	Soldaatje
Riet	Vlierbos	

Hieronder volgen de vogelwaarnemingen van kamp Z.L.:

Wilde eend	Koolmees	Groenling
Waterhoen	Pimpelmees	<u>Appelvink</u>
Meerkoet	<u>Glanskop</u>	<u>Europese Kanarie</u>
Buizerd	Staartmees	Zwarte kraai
<u>Wespendief</u>	Merel	Kauw
Torenvalk	Zanglijster	Roek
Sperwer	<u>Kramsvogel (Broedvogel!!)</u>	<u>Raaf</u>
Houtduif	Grote lijster	Huisemus
Tortelduif	Gekraagde roodstaart	Ringmus
Turkse tortel	Zwarte roodstaart	Heggenus
Kievit	Paapje	Rietgors
Kolmeeuw	Roodborst	Geelgors
Patrijs	Bosrietzanger	Goudhaantje
Fazant	Sprinkhaanrietzanger	
Steenuil	Zwartkopje	
Bosuil	Grasmus	
Koekoek	Braamsluiper	
Groene specht	Fitis	
<u>Grijskopspecht (?)</u>	Tjiftjaf	
Grote bonte specht	<u>Fluiter</u>	
Boerenzwaluw	Spotvogel	
Huiszwaluw	Tuinfluiter	
Gierzwaluw	Graspieper	
Ikster	Boompieper	
Vlaamse gaai	Witte kwikstaart	
Spreeuw	<u>Grote gele kwikstaart</u>	
Veldleeuwerik	Grauwe vliegenvanger	
Boekruiper	Kneu	
Winterkoning	Vink	
Zoekflayer	Putter	

kieviten

Enkele opmerkingen bij de waarnemingenlijst Z.L.:

Steenuil en Bosuil, deze werden beide in de omgeving van de camping gehoord. De eerste werd maar één maal gehoord, de Bosuil riep de hele nacht nog door (tot zeker 5.00 uur).

Grijskopspecht, werd door Leo v.d. K. waarschijnlijk gehoord, ook in de nabijheid van de camping. Hij konde het geluid al van z'n buitenlandse reizen.

Kramsvogel, in totaal werden wel 6 à 8 ex. gezien, zodat er wel 4 paar zullen broeden. Het is trouwens wel raar dat je zo'n vogel in je eigen land kunt horen zingen. (Hij is eigenlijk wintergast).

Zwarte roodstaart, op bijna iedere grote boerderij zat wel een ex. te zingen.

Grote gele kwikstaart, er werd een nest gevonden, en tevens een ex. met ringetje om z'n poot gezien.

Europese kanarie, vlakbij Gulpen werden twee ex. gezien, waarvan er een aan het zingen was. Het werd erg duidelijk hoe hij aan z'n bijnaam "pirrewitter" kwam. Hij liet zich ook nog even heel mooi bekijken.

Raaf, tijdens de wandeling naar het onderste en bovenste bos werd tussen een groep Roeken en Kraaien heel duidelijk een Raaf herkend. Hij was groter, de kop "hoekiger", en de staart duidelijk wijgvormig. Verwarring was niet mogelijk.

K. Veling

Waarnemingslijst.

Na de verschillende reakties te hebben aangehoord, lijkt het me het beste, om de oude vorm maar weer aan te houden.

Alleen bij sommige soorten zal zonedig nog een "verhaaltje" verschijnen. Deze lijst bevat de waarnemingen van eind februari tot half mei.

neohalsfuut: 28-2-1978, 1 ex. Stuw Hagestein (T. de Jong)
11-3-1978, 1 ex. Redichemse Waard (K. Veling)

aalscholver: vrij veel waargenomen dit voorjaar, val. bij Hagestein.

purperreiger: 2-4-1978, 1 ex. Zouwe (K. Tienstra)
17-4-1978, 1 ex. Fort II (K. Veling, B. Lucas)
4-5-1978, 6 ex. Zouwe (idem)
6-5-1978, 1 ex. Nieuwe Zuider Lingedijk (excursie)

oievaar: 11, 12 en 14-4-1978, 1 ex. bij de Spoorbrug (J. Rietvink, J. v.d. Warenburg, H. Kievit)
14-5-1978, 1 ex. Prijsweg (misschien afkomstig uit Schoonrewoerd)(M. v.d. Warenburg)

brandgras: gehele voorjaar 2 ex. Hagestein tussen Kolganzen.

krecoend: 31-3-1978, 1 ♀ ex. Bosscherwaarden (fam. v.d. Kooy)
13-5-1978, 1 ♂ ex. Beusichemse Waard (M. v.d. Tol)

wespennest: 2-4-1978, 1 ex. boven Bisschopsgraaf (B. Lucas, K. Veling)

zwarte wauw: 6-5-1978, 1 ex. Nieuwe Zuider Lingedijk (excursie)

visarend: 2-4-1978, 1 ex. Hurwenen (K. Tienstra)

bruine kiek: een broedgeval bij Hurwenen, en tevens een paartje bij de Zouwe.

blauwe kiek: 3-5-1978, 1 ♂ ex. Veerpont Beusichem (K. Veling)
4-5-1978, 1 ♀ ex. Zouwe (B. Lucas, K. Veling)

boerwolk: 5 x waargenomen dit voorjaar.

bravevlieg: 8-5-1978, 2 ex. Lare Veld (J.M. v.d. Berg)

waarsul: 6-5-1978, 1 ex. N.Z. Lingedijk (excursie)
6-5-1978, 1 ex. Ruilverk. S 101 (K. Veling)

porceleinhoen: 23 en 24-5-1978, 1 roepend ex. Rietput bij Fort Everdingen. (J. de Kruijf)

goudlevier: 11-3-1978, 11 ex. Regulieren (excursie)
31-3-1978, 12 ex. bij Heul (fam. v.d. Kooy)

rogwauw: 16-4-1978, 3 ex. Hagestein (K. Tienstra)

zwarte ruiter: } deze 2 ruiters trokken niet massaal, maar wel re-
groenpootruiter: } gelmatig door de uiterwaarden.

boerwolk: 3-5-1978, 3 ex. Heul (K. Veling)

noordse stern: begin mei werd deze zeer zeldzame stern in het binnenland, door Rik Valk (Jr.) gezien, bij de fortgracht van Fort Everdingen.

kleine bonte snecht: in de plantage werd regelmatig een ex. gezien tot diep in mei (of nog langer). Eenmaal 3 ex. nl. 2-5-1978 (B. Lucas).

boerenwaluw: 28-3-1978, 1 ex. bij Plantage (Jan-Dirk Kievit)

gole kwikstaart: regelmatig waargenomen bij Heul, Wijkbroekse uiterwaard e.d.

goudhaantje: broedgeval bij de dreven (fam. v.d. Vate), en verder:
8-4-1978, 1 ex. Tuin Terveyde (G. Kroon)

tapuit: regelmatig doortrekter, o.a. 5 en 6-5-1978, 10 à 12 ex. Ruilverkaveling lange S 101 (M. v.d. Tol, J. Woudstra, e.t.c.)

beflijster: april 1978, 1 ♀ ex. regulieren (J.M. v.d. Berg)

barmsijs: 16-3 tot 24-3-1978, 10 ex. oud terrein Verwoerd en achter nieuwe politiebureau.

roebok: 15-5-1978, 1 ex. Pikse boert (excursie)

wilgchoutrups: 4-5-1978, 1 ex. Zouwe (B. Lucas, K. Veling)
9-5-1978, 1 ex. Zeedijk (K. Veling, J.M. v.d. Berg)

Dit was het weer, de volgende keer komen interessante waarnemingen aan de beurt. Als je geen kaartjes meer hebt, schrijf je waarnemingen dan maar op een briefje tot er weer nieuwe zijn. Inleveren bij: K. Veling, Vivaldijstraat 9. 4102 GM Culemborg.

NESTKASTENNIEUWS

Zoals we beloofd hadden in het vorige blad, zouden we iets vertellen hoe de zaak ervoor staat ten aanzien van de nestkasten. We hebben een reorganisatie gehouden zowel op papier als in het veld. Met de nieuw opgehangen kasten erbij hebben we in totaal 29 torenvalkenkasten hangen.

Het blijkt dat veel kasten geconcentreerd zijn in bepaalde kleinere deelgebieden zoals bijv. de Regulieren, Aquoisemeer enz. Dit betekent overigens niet dat veel kasten onbezet zijn, integendeel. Het is de bedoeling dat in de toekomst in gebieden waar geen of weinig torenvalkenkasten hangen de gaten opgevuld worden. Ongetwijfeld zal daarmee het aantal torenvalken in ons gebied kunnen toenemen.

Inmiddels zijn alle kasten schoongemaakt en nagekeken.

Binnenkort gaan we de kasten weer controleren op eieren en jonge torenvalken. Hopelijk wordt het succes van vorig jaar ook dit jaar behaald, maar dit is natuurlijk niet alleen afhankelijk van het aantal beschikbare kasten maar ook van het aanbod van prooi, met name muizen.

Dit jaar zijn we begonnen met experimenten ten aanzien van de bosuil. We hebben drie verschillende soorten kasten gemaakt en deze in een potentieel bosuilenteritorium opgehangen. Deze kasten hangen allen in de omgeving van de Regulieren. Ook deze kasten gaan we binnenkort controleren. Bij eventueel broedsucces gaan we zeker verder met deze bosuilenkasten.

In de Plantage hebben we als aardigheidje een vleermuizenkast gehangen, nu maar afwachten.....

Op Noorderhoek hebben we dit voorjaar op verzoek van Kees Tienstra e.a. 2 torenvalkenkasten gehangen. Het is de bedoeling

dat deze kasten door leden van de N.V.W.C. uit Geldermalsen onderhouden en gecontroleerd worden.

Onder een van deze kasten is inmiddels een reebok waargenomen, wat hij ermee van plan was weten we echter niet. Enkele waarnemingen gedaan tijdens het schoonmaken en op hangen - wulp

in totaal 7 roeën

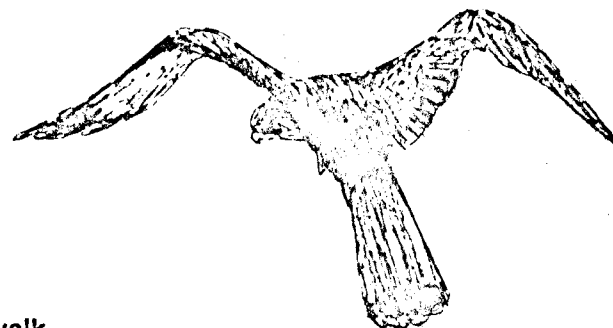
Noorderhoek - 4 buizerden in vlucht

pasgeboren lammetje

In de volgende Hak-ak hopen we het een en ander te kunnen mededelen over de broedresultaten in onze nestkasten.

Arie v.d. Ham

Harry v.d. Warenburg.

Torenvalk

35 cm. Roodbruin aan rugzijde. Grijs staart. Broedvogel. In oude kraaienesten. Geluid: kli-kli-kli... 'Bidt' voor het storten op prooi. Het gehele jaar aanwezig. Nuttige muizenverdelger.

JACHT IN NEDERLAND

Herziening Jachtwet (17 en 22 februari 1977)

Op 17 en 22 februari j.l. heeft de Tweede Kamer der Staten-Generaal zeer uitvoerige aandacht, tot in drie termijnen, geschonken aan het wetsontwerp tot wijziging van de Jachtwet (1954). Minister mr. A. van der Stee (landbouw en visserij), eerste ondertekenaar van het wetsontwerp, constateerde daarbij dat slechts één principieel punt in de beraadslagingen aan de orde was gekomen, namelijk de plaats van het jagen in onze samenleving. Voor het overige kwamen in het Kamerdebat een heel groot aantal « technische » zaken aan de orde. Deze werden tot uitdrukking gebracht ondermeer in ruim twintig amendementen en zeven moties van de zijde van de Kamer, waaraan tijdens de schriftelijke voorbereiding van de beraadslagingen van regeringszijde twee Nota's van wijziging waren voorafgegaan.

• Voornaamste wijzigingen

De belangrijkste wijzigingen waarop het wetsontwerp betrekking heeft, omvatten het volgende :

- de term « schadelijk wild » verdwijnt uit de wet;
- invoering van de verplichting tot het afsluiten van een wettelijke aansprakelijkheidsverzekering voor jagers;
- de invoering van een jachtexamen voor hen, die de wet als « nieuwelingen » kwalificeren;
- een nieuw systeem van registratie van eendenkooien;
- de mogelijkheid tot regulering van het uitzetten van voor bejagen gefokte dieren;
- vereenvoudiging van de voorschriften met betrekking tot het vervoer van wild;
- een verbod van vogelvangst met slaac- of treknetten, waarop de minister voorwaardelijke ontheffingen kan verlenen.

Nadat de bewindsman ter inleiding op het wetsontwerp gewezen had op de tegengestelde opvattingen in onze maatschappij over de ethiek van het jagen en over de betekenis van de jacht als bestrijdingsmiddel van wildschade aan landbouwgewassen en als regulerend middel op de stand van enkele diersoorten, trok hij de conclusie dat op het terrein van de jacht slechts een beperkte taak voor de wetgever is gelegen. Daarentoer wilde hij verstaan, het geven van zulke wettelijke voorschriften dat een juiste inbreep van de overheid op het gebied van de jacht zo goed mogelijk is gewaarborgd, namelijk landbouwschade zoveel mogelijk voorkomen en de wildstand optimaal handhaven. Daarenboven dient de wetgever waarborgen te verstrekken, dat de jagers met voldoende kennis van zaken de jacht beoefenen.

• Versterking Jachtfonds

De minister heeft in overweging, als het ontwerp wet is geworden, de bijdragen van de jachthouders aan het Jachtfonds ingaande het jachtseizoen 1978/79 te verhogen tot f 30,- voor de normale en tot f 20,- voor de bijzondere akte.

Seint het jaar 1972/73 bedragen deze bijdragen f 15,-, resp. f 10,-. De minister zal het Jachtfondsbestuur verzoeken, de financiële stimulering van voorlichtingsactiviteiten inzake het faunabeheer uit te breiden.

Vanwege de sterk toegenomen wildschadeuitkeringen uit het fonds wordt ten laste van de Landbouw-begroting reeds een bijdrage aan het fonds verleend, die over het afgelopen jaar tot ca. f 300.000,- is opgelopen. Ook wil de minister de bijdrage ad f 100.000,-, die het fonds verstrekt ten behoeve van bepaalde onderzoekingen aan het Rijksinstituut voor Natuurbeheer, voortaan rechtstreeks ten laste van de begroting van zijn departement brengen.

Voorgesteld is, de samenstelling van het bestuur van het Jachtfonds te wijzigen. Het zou uit negen leden moeten bestaan. De minister wijst de voorzitter en twee leden aan. Representatieve organisaties op het gebied van de landbouw, de jacht en de natuurbescherming kunnen elk twee leden benoemen.

• Erkenning Jachtexamen

Van jagers die tussen 1972 en 1976 drie jaren over een jachtakte hebben beschikt, zal geen jachtexamen worden gevraagd. Zij, die in genoemde periode minder dan 3 akten hadden, zullen dus na inwerking-treding van de wetswijziging binnen twee jaren het jachtexamen moeten afleggen.

De minister is voornemens, de P.B.N.A. en de K.N.J.V./P.B.N.A. examens te doen erkennen. Overigens, de wet zal in werking treden op de 20ste dag na afkondiging in het Staatsblad, echter met uitzondering van een aantal met name genoemde wetsonderdelen. De inwerkingtreding daarvan zal bij Algemeene Maatregel van Bestuur worden geregeld.

• Wettelijke aansprakelijkheid

Op een vraag uit de Kamer merkte de minister op ten aanzien van de invoering van de verplichting van een wettelijke aansprakelijkheidsverzekering voor jagers, dat verzekeraars in beginsel vrij zijn, een ter dekking aangeboden risico al dan niet te aanvaarden.

• Ganzenschade

De laatste jaren is een toename van het aantal hier overwinterende Ganzen te zien. Over een lange reeks van jaren valt echter geen toename te constateren van het in West en Noord-Europa huzende aantal Ganzen. De minister is van mening dat ons land toch wel een internationale verantwoordelijkheid voor dit wild mede moet aanvaarden, echter niet ten koste van enkele individuele boeren. Daarom wordt getracht - de rotganzenboerderij op Texel is daarvan een voorbeeld - enerzijds dit wild te beschermen en anderzijds schade aan de omgeving te beperken. Zo nodig wordt incidenteel een afschotvergunning verleend, echter meer uit oogpunt van verjagen, dan om de stand te verlagen. De minister zei, dat verla-ging van de stand van de (Rot)ganzen in ons land niet de bedoeling is.

• Diverse wildaangelegenheden

Desgevraagd ontkende de minister dat de helft van het reewildbestand moet worden opgeruimd.

Bonte Kraai, Roek, Eekhoorn, Bunzing, Wezel en Hermelijn zullen naar de voorstellen niet meer het gehele jaar worden bejaagd. Zij vallen dan onder de wettelijke schoontijdregeling. Dit betekent dat de minister de jacht op deze dieren niet tussen 16 februari en 16 juli mag openen, tenzij de belangen van de landbouw zulks vereisen. Inmiddels heeft de minister over één en ander overleg met de Jachtraad doen plegen. Het ligt in het voornemen, de jacht op Roek, Eekhoorn en Bonte Kraai niet te openen. Ten aanzien van Bunzing, Hermelijn, de grondgebruiker behoudt het recht op zijn erf onder meer op Bunzings te jagen.

• Amendementen

Het Kamerlid Waalkens wil de bevoegdheid uit hoofde van de wet opgenomen zien tot intrekking van de jachtakte ingeval de houder nalatig is, te doen wat een goed jager betaamt. Minister Van der Stee heeft aan dit amendement geen behoefte, gezien het feit, dat uit een dergelijke vage omschrijving in de wet nauwelijks sanctiemogelijkheden kunnen voortvloeien.

Ook bepleit de heer Waalkens een verbod op kortwieken van lokvogels en het toestaan van aantuien van deze dieren. De bewindsman heeft met dit wijzigingsvoorstel geen moeite.

De heer Coppens wenst het gebruik van lokvogels als jachtmiddel geheel te verbieden. Dit gaat de minister te ver. Hij ontraadt dan ook dit amendement.

Ook een algeheel verbod van uitzetten van dieren ten behoeve van de jacht, zoals de heer Coppens wenst, gaat de bewindsman te ver. Hierbij wordt reeds een uiterst restrictief beleid gevoerd, terwijl aan de hiertoe uit te geven vergunningen de nodige voorwaarden zijn verbonden.

Mevrouw De Boos wenst een verbod op het jagen uit een vaarttuig dat niet met de hand wordt voortbewogen. Minister Van der Stee verklaart zich bereid het oordeel van de Kamer te volgen, alhoewel op wens van de Kamer bij Nota van wijziging op de eerder voorgestelde tekst, de jacht verboden wordt « indien dat vaarttuig met een grotere snelheid dan 5 km per uur wordt voortbewogen.

Mevrouw De Boois en de heer Walkens wensen in de wet de weidelijke bejaging te bevorderen. Bedoeld wordt, het wild tegen onnodige lijden tengevolge van de jacht te beschermen. De bewindsman verklaart zich geen voorstander van dit amendement om dezelfde reden van « vage omschrijving », die hij al bij het eerste amendement Waalkens had gebezigd.

Een verbod op het houden van opgezette exemplaren van zeldzame soorten jachtwild (amendement De Boois) acht de minister, hoewel hij de doelstelling onderschrijft, gezien moeilijkheden ten aanzien van de bewijsplast, nauwelijks praktisch uitvoerbaar. De beoordeling wil hij echter aan de Kamer overlaten.

De heer Coppes stelt voor, de samenstelling van de Jachtraad in diër voege te wijzigen dat het landbouwelement in die raad wordt verminderd en het natuurbeschermingselement wordt versterkt. De bewindsman is van mening dat dit voorstel tot een verstoring van het evenwicht van de vertegenwoordiging in de Jachtraad leidt, en ontraadt derhalve het amendement.

Een verbod op het gebruik van jachtvogels (Haviken, Slechtvalken) als jachtmiddel (amendement Coppes) acht minister Van der Stee nauwelijks van invloed op de stand van deze diersoorten. Hij ontraadt daarom het amendement.

Ook wenst de heer Coppes een absoluut verbod van het gebruik van gifceieren of vergiftigd aas, die in de praktijk uitsluitend gericht zijn op Gaaien en Eksters. De bewindsman verklaart zich geen voorstander van dit amendement, daar soms door deze dieren ontoelaatbare schade aan zangvogels wordt aangericht. Bovendien wordt het vergunningenbeleid ten deze zeer restrictief gevoerd, waarbij o.a. pas tot verlening van een vergunning overgegaan wordt, als alle andere methoden van bejaging gefaald hebben.

In vier amendementen wenst de heer Coppes verdere beperking aan te brengen op de jacht :

- een verbod tot het schieten van waterwild in schemerduiker; onaanvaardbaar voor minister Van der Stee uit oogpunt van bestrijding van landbouwschade door eenden;
- een verbod op het jagen bij spoor sneeuw; de bewindsman ontraadt dit amendement. Met name fruitaanplantingen en bos zijn juist bij sneeuw zeer wildschadegevoelig. De jacht op konijnen en vossen moet speciaal bij sneeuw mogelijk zijn;
- een verbod op de jacht binnen natuurterreinen; de minister ontraadt dit : de wettelijke mogelijkheid hiertoe, de Jachtraad behoort, bestaat reeds.

Het voorstel van de heer Coppes, de bevoegdheid van de minister, ter instandhouding van wildvoorschriften te geven, uit te breiden tot alle wild, ontraadt de bewindsman. Intrekking van het voorschrift, dat de eigenaar van een jachtveld met houtopstanden verplicht, de uitoefening van de jacht ter voorkoming van schade mogelijk te maken (amendement Coppes) ontraadt de minister eveneens. Het wetsartikel geeft een balans aan, waarbij enerzijds de eigenaar de mogelijkheid moet scheppen, de jacht uit te oefenen. Anderzijds is de jachtvoeder verplicht de schade door in het jachtveld aanwezige wild te beperken tot aanvaardbare proporties. Het schrappen van deze bepaling zou - in dit geval - de jager in een onmogelijke positie plaatsen om aan zijn verplichtingen te voldoen.

Bij drie amendementen wenst de heer Coppes van alle wild alleen nog de Fazant, de Wilde Eend en de Houtduif onder de werking van de Jachtwet te behouden. Bij vierde amendement wil hij slechts Houtduif en konijn als « schadelijk » bestempelen. Minister Van der Stee acht de eerste drie voorstellen een volledige uitholling van de Jachtwet.

Dientengevolge zijn deze amendementen voor hem onaanvaardbaar. Ten aanzien van het vierde amendement vindt de bewindsman het onverstandig, wildbestrijding tot Houtduiven en Konijnen te beperken. Hij ontraadt dit dan ook ernstig.

Moties

- Ir Tuynman vraagt om een verbod op de handel in wildeklemmen. Minister Van der Stee zegt overleg terzake met zijn ambtgenoten van economische zaken en justitie toe en acht de motie derhalve overbodig.
- Mevrouw De Boois wenst dat deelnemers aan een drijfjacht op wilde zwijnen niet langer dan een jaar voorafgaande aan de jacht, een proeve van schietvaardigheid hebben afgelegd. De bewindsman is van

mening, dat dergelijke bepalingen alleen de gehele jacht kunnen betreffen en acht dit dan ook juridisch niet houdbaar. Een dergelijke regeling voor de hele jacht heeft hij al eerder als in de praktijk onuitvoerbaar bestempeld.

• De heer Van Rossum bepleit, bij het Bedrijfschap Horeca aan te dringen op een verordening inzake aankoopregistratie van grofwild, teneinde stroperij te ontmoedigen. Minister Van der Stee stelt, dat een restaurantvoeder volgens het voorstel zal moeten kunnen aantonen van wie hij grofwild betreft en acht de motie overbodig.

• De heren Van Rossum en Coppes verzoeken het instituut van Jachtopzieners in stand te houden door hen te belasten met verwante taken op het gebied van natuur- en landschapsbeheer en stroperijpreventie. De bewindsman zegt toe, hiertoe overleg te zullen plegen met zijn ambtgenoten van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk werk en Justitie. De motie vindt hij daarom overbodig.

• De heer Beckmans vraagt om een studie naar het op elkaar afstemmen van alle wetgeving betreffende het faunabeheer. Minister Van der Stee zegt dit logisch te vinden en daar zelf ook naar te streven. Hij acht derhalve ook deze motie overbodig.

Wijziging van de Jachtwet (2 maart 1977)

Het wetsontwerp tot wijziging van de Jachtwet is op 1 maart jl. in de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangenomen. De Kamer heeft de volgende zes amendementen aanvaard :

- in de wet wordt opgenomen, de bevoegdheid tot intrekking van de jachtakte ingeval de houder nalatig is, te doen wat een goed jager betaamt (Waalkens);
- een verbod op kortwieken van lokvogels en het toestaan van aantuien van deze dieren (Waalkens);
- de verplichting, het wild tegen onnodig lijden ten gevolge van de jacht te beschermen (De Boois/Waalkens);
- een verbod op het houden van opgezette exemplaren van zeldzame soorten jachtwild, die zijn gedood na inwerkingtreding van de wet (De Boois);
- een absoluut verbod op het gebruik van gifceieren of vergiftigd aas (Coppes);
- uitbreiding van de bevoegdheid van de minister van landbouw en visserij voorschriften te geven ter instandhouding van alle wild (Coppes).

De volgende moties werden aangenomen :

- een regeling, waarbij voor vrijkomende overheidsterreinen eerst vaststelling van de jachthuurprijs plaatsvindt, waarna aanwijzing van de nieuwe huurder volgt. Dit zal geschieden op grond van te ontwikkelen criteria. Daartoe dient overleg plaats te hebben met belanghebbende organisaties (Waalkens);
- een verbod op de vrije handel in wildeklemmen (Tuynman);
- het afleggen van een proeve van schietvaardigheid met name voor deelnemers aan een drijfjacht, niet langer dan een jaar voorafgaande aan die jacht (De Boois);
- een studie naar het op elkaar afstemmen van alle wetgeving betreffende het faunabeheer (Beckmans);
- instandhouding van het instituut van Jachtopzieners door hen te belasten met verwante taken op het gebied van natuur- en landschapsbeheer (Van Rossum/Coppes).

De motie Van Rossum, waarbij werd bepleit bij het Bedrijfschap Horeca aan te dringen op een verordening inzake aankoopregistratie van grofwild, teneinde stroperij te ontmoedigen, werd aangehouden.

GEACHT BESTUUR "CULEMBORG"
 Secr. Dhr.G. van Suylen.
 Zandstraat 32
C U L E M B O R G .

's-Gravenhage, 23 januari 1978.

Geacht Bestuur,

Sinds haar oprichting, eind 1975, beijvert Stichting Kritisch Faunabeheer zich voor een moreel en wetenschappelijk verantwoord beheer van onze inheemse fauna. Duidelijker dan ooit tevoren is in de afgelopen periode vast komen te staan dat de personen en instanties, die voor het faunabeheer verantwoordelijk zijn, ten aanzien van veel diersoorten behoefte hebben aan ecologische informatie.

Om hier iets aan te doen werd door het bestuur van onze stichting de beheerscommissie ingesteld. Deze commissie wil ecologisch onderzoek gaan stimuleren en, wat misschien nog veel belangrijker is, de resultaten van dit onderzoek toegankelijk maken voor een zo groot mogelijk publiek.

De overweging, dat Uw doelstellingen en die van Stichting Kritisch Faunabeheer in hoge mate overeenkomen, deed ons besluiten U te benaderen met het verzoek om het bijgevoegde artikel onder de aandacht van Uw leden c.q. donateurs te brengen. Wellicht ten overvloede zij vermeld dat wij geen enkel bezwaar hebben tegen publicatie van het artikel in het door U uitgegeven blad.

Mocht U behoefte hebben aan meer informatie over de Beheerscommissie of over de activiteiten van Stichting Kritisch Faunabeheer dan zijn wij altijd bereid de gewenste inlichtingen te verschaffen.

Met vriendelijke groeten,

Namens de Beheerscommissie van
 Stichting Kritisch Faunabeheer.

H.v. Everdinck,
 Hogezijsde 7, Den Haag.

bijlage: artikel "Op weg naar alternatieven"
 door Ed J. Gubbels.

P.S. op 11 februari 1978 hebben wij de jaarlijkse Stichtingsbestuursvergadering alwaar onze commissie om 11 uur een bijeenkomst heeft. U bent natuurlijk van harte welkom voor verdere gegevens zie achterzijde de U laatst toegezonden ARGUS.

Zo bestaan er nog vele verhalen, ware en fabeltjes, rond de vos. Ziek is het de vos en zijn gewoonten terdege te bestuderen en zodoende meer te weten te komen over dit fraaie dier. Dan ook kunnen de zaken nuchter bekeken worden en niet dat veronderstellingen gemaakt worden aan de hand van sterke verhalen.

Ook de term schadelijk wild moet maar eens verdwijnen. De functie van de vos in de natuur moet maar eens erkend worden.

Een volgende keer meer over de vos en dan speciaal de vos als overbringer van de rabiës en de daar mee samenhangende jacht op de vos.

Harry en Jilles v.d. Warenburg

Trouwen.....

Ardie Noorman

en

Marijke Hoekstra

Dit zal plaatsvinden vrijdag 23 juni te Schiermonnikoog.

14.00 uur in het bejaardencentrum "de Riick"

14.30 uur in de kerk

Receptie van 16.00 uur tot 18.00 uur in hotel "Van der Werff"

Toekomstig adres, Langestreek 28, Schiermonnikoog.

De N.V.W.C. wenst het jonge echtpaar veel geluk op dit mooie eiland.

Hennie Smit

en

Berry van Gelderen

Dit zal plaatsvinden op woensdag 14 juni te Geldermalsen.

14.00 uur in het gemeentehuis te Geldermalsen

14.45 uur in de Ned. herv. Kerk Oost, Klepel 4, Geldermalsen

receptie van 19.30 - 21.30 uur in hotel-restaurant "De Gouden

Leeuw" te Geldermalsen.

De N.V.W.C. wenst ook dit paar veel geluk en voorspoed.

OP WEG NAAR ALTERNATIEVEN.

De wijze waarop onze inheemse fauna beheerd wordt laat nog wel eens wat te wensen over. Allerlei personen en instanties zien het als hun taak ingrepen in de natuur te plegen waarmee ze, bewust of onbewust, invloed uitoefenen op het wel en wee van onze dierpopulaties. Bij al deze activiteiten realiseert men zich vaak onvoldoende dat ieder menselijk ingrijpen een keten van reacties teweeg brengt; vrijwel zonder uitzondering leidt dit tot verarming van flora en fauna.

In de achterliggende periode heeft Stichting Kritisch Faunabeheer bij herhaling gewezen op misstanden bij het beheer van de inheemse fauna. In de meeste gevallen bleek onkunde, onvoldoende kennis van de ecologie, de voornaamste oorzaak te zijn voor het gesignaleerde wanbeheer. Kennelijk is het niet voldoende om de zwakke plaatsen in het faunabeheer aan te duiden, er moet meer gebeuren. We zullen moeten aangeven op welke wijze onze fauna verantwoord beheerd kan worden, we zullen de alternatieven moeten formuleren. Hieraan gaan we werken.

Enige tijd geleden werd door het bestuur van Stichting Kritisch Faunabeheer de Beheerscommissie ingesteld. De opdracht die deze commissie gekregen heeft kan als volgt omschreven worden:

"Het formuleren en propageren van maatregelen die leiden tot een moreel en wetenschappelijk verantwoord faunabeheer"

Het zal duidelijk zijn dat deze opdracht verre van eenvoudig is. Voordat beheersmaatregelen geformuleerd kunnen worden zullen we eerst moeten weten welke plaats een diersoort inneemt in het ecosysteem. Een uitgebreide bestudering van de ecologie van de soort is dan ook onontbeerlijk. Voor deze omvangrijke taak is de commissie aangewezen op de hulp van al diegenen die zich in willen zetten voor een beter beheer van onze fauna.

Het ligt in de bedoeling dat de Beheerscommissie als een overkoepelend en coördinerend orgaan gaat functioneren. Onder verantwoordelijkheid van de commissie zullen werkgroepen zich bezig gaan houden met de problemen van de afzonderlijke diersoorten. Deze werkgroepen worden ingesteld per soort of per groep van soorten. Bij de bestudering van een soort vormt de ecologie het centrale thema. De taak van iedere werkgroep bestaat uit drie belangrijke elementen:

- Literatuuronderzoek. Voor iedere soort moet een overzicht gemaakt worden waarin alle, uit de literatuur bekende, ecologische gegevens zijn opgenomen. Aan de hand van dit overzicht kan worden vastgesteld op welke punten verder onderzoek wenselijk of noodzakelijk is.
- Eigen onderzoek. Indien de leden van een werkgroep daartoe in de gelegenheid zijn kunnen zij besluiten zelf onderzoek te gaan doen. Dit kan zijn ter controle of ter aanvulling van de gegevens uit de literatuur.

- 2
- Verslaggeving. Iedere werkgroep zal haar bevindingen neerleggen in een verslag. Een samenvatting hiervan kan dan als artikel in ARGUS gepubliceerd worden. Eventueel bestaat de mogelijkheid om het verslag in z'n geheel te publiceren als "Ecologisch Rapport" van Stichting Kritisch Faunabeheer.

Ter ondersteuning van de activiteiten van de werkgroepen zal de Beheerscommissie zich bezig houden met zaken van meer technische aard. Hierbij kan gedacht worden aan het benaderen van personen en instanties met voorstellen of verzoeken namens een werkgroep of aan het organiseren van werkbijeenkomsten en symposia. In principe wordt de bijdrage van de Beheerscommissie bepaald door de wensen en noden van de werkgroepen.

Voor welke diersoorten werkgroepen worden opgericht hangt af van de belangstelling van degenen die ons actief willen steunen. Natuurlijk heeft de commissie wel een aantal wensen. Ze zou graag meer ecologische informatie hebben over de soorten die in de jachtwet genoemd worden. Het is ons, met name, niet duidelijk waarom een aantal in deze wet genoemde predatoren en aaseters zo fel bestreden dienen te worden. Tal van andere soorten dreigen min of meer geruisloos uit onze fauna te verdwijnen. Dit geldt voor de meeste soorten amfibieën en reptielen. Verder voor een aantal soorten insecten (vliegend hert, vuurvliinder), sommige vogelsoorten (vooral predatoren) en voor een aanzienlijk aantal zoogdieren (vleermuizen, slaapmuizen). Een betere kennis van de ecologie vormt de eerste stap op weg naar een verantwoord beheer van deze populaties, temeer omdat voor de meeste van deze soorten een actief beheersbeleid noodzakelijk is. Het spreekt vanzelf dat de mogelijkheden voor de vorming van werkgroepen niet door bovenstaande opsomming beperkt worden. Iedereen kan, met zijn eigen specifieke kennis en interesse, een bijdrage leveren tot een moreel en wetenschappelijk verantwoord faunabeheer. Wij rekenen op Uw daadwerkelijke steun.

Ed J. Gubbels.

Degenen die zich als lid van een werkgroep willen opgeven kunnen naar onderstaand adres schrijven. Graag met duidelijke vermelding van de diersoort(en) waar Uw belangstelling naar uitgaat. Wij zullen dan zo spoedig mogelijk contact met U opnemen.

Beheerscommissie
Stichting Kritisch Faunabeheer.
p/a H.v. Everdink
Hogezijde 7
DEN HAAG. telf 070-669515

Verlag knotwilgen snoeien (vervolg)

Op 28 januari hebben we met 42 personen de resterende 50 knotwilgen aan de Katijdeweg gesnoeid. Hiervoor hadden we maar liefst 3 vuren nodig en kwamen toen nog niet helemaal klaar. s'Morgens werden we verrast door het verzoek van de fam. Slothouwer om in de garage te komen koffiedrinken i.p.v. buiten. De verrassing s'middags was nog groter toen bleek dat deze familie voor de gehele ploeg soep had klaargemaakt. Iets dat er wel inging na hard en zwaar werken. Op deze snoeidag had ik ook Kees van Zandwijk uitgenodigd (hij is onze vaste loonzager) i.v.m. de verhindering van Koos Rypkema. Zodoende hadden we de beide Kesen aan de slag. Zaterdag 4 februari hebben we met ca. 20 personen het restant opgeruimd en verbrand. Zaterdag 11 februari hebben we met ongeveer 26 personen 25 knotwilgen geschoond aan de Kooiweg-oost bij de fam. Borgstein. Op 25 feb. was het alweer de laatste snoeidag van dit seizoen nl. dicht bij huis, aan de Rietveldse weg. Ikzelf was deze dag afwezig maar de overige 55 personen hebben zowel de 23 knotwilgen als de 4 leilinden van de fam. van Malsen gesnoeid.

Van alle eigenaren van de knotwilgen heb ik alleen maar positieve opmerkingen en complimenten gehoord over de wijze van afhandeling. Complimenten die ik hierbij gaarne aan allen die hun steentje hebben bijgedragen overbreng.

Dinsdag 4 april hebben we het seizoen afgesloten met een diavonavond in het Open Hof waar ongeveer 100 personen aanwezig waren.

Ik hoop iedereen het komende seizoen opnieuw te zien, tot ziens,

Jan Rietvink.

Aanslag op de natuur

De weledele heer Beelaerta van Blokland, minister van Volkshuisvesting heeft het grandioze idee geopperd om grote steden maar ook de zo onvervangbare schattige dorpjes uit te breiden voor woningbouw vaak ten koste van natuurgebieden.

Wat houdt het idee in: a an de randen van de steden endorpen komen huizen en van die mooie torenflats. De bouw van deze flats is gebaseerd op één principe: "Zoveel mogelijk winst ten koste van het woongerief."

Hoe zou het tegenovergestelde eruit zien: "Sanering en renovatie van de binnensteden (extra werkgelegenheid), een stop van de bouw van kantoren in binnensteden, laagbouwkantoren in nieuwbouwwijken neerzetten."

Nu het belangrijkste: "Als de heer B. van B. zich dagelijks verdiept in de aanslagen op de natuur, dan moet hij wel beseffen dat hij met zijn idee het natuurlijk evenwicht nog verder uit zijn evenwicht haalt.

Wanneer over 20 à 40 jaar Nederland volgebouwd is zijn de nu nog alledaagse merel, paardebloem en knotwilg alleen nog maar te zien achter tralies en in grote kassen in dierentuinen omdat ze met uitsterven bedreigd worden.

Wij als bewoners van deze unieke streek zijn direct met deze aanslag betrokken vanwege de geplande en gedeeltelijk al gerealiseerde uitbreiding van Utrecht richting Houten.

Ik doe een beroep op jullie om zoveel mogelijk tegen deze plannen te protesteren.

Degenen die mee willen doen kunnen contact opnemen met:

Dave Schmitt, Canzebloem 23,
tel. 03450-4887

BOMEN KATIJDWEG GEKNOT

CULENBORG — Aan de Katijdeweg werd wederom op initiatief van de Vogelsucht Culemborg een groot karwei verricht: een flink aantal jeugdige natuurlijfshebbers knotte daar de rijbomen, die door de te grote lengte van hun takken gevaar liepen om te gaan.

rijbomen, die door de te grote lengte van hun takken gevaar liepen om te gaan.

rijbomen, die door de te grote lengte van hun takken gevaar liepen om te gaan.

Hetze tegen kraaiachtigen

Dat april een drukke maand voor enkele leden zou worden konden we aan het begin van die maand niet vermoeden.

Maar op een woensdag begon het. In de omgeving van De Redichemse waard werden 2 zwarte kraaien en een ekster gevonden in een ontrek van ongeveer 100 meter met eierschalen. Dit wees duidelijk op vergiftiging. Het vergiftigen van vogels d.m.v. gifstoffen (cholarose, fosfor-olie e.d.) is verboden en derhalve een strafbaar feit. Bovendien is het een laffe daad om vogels op deze wijze aan hun eind te helpen.

De kadavers werden nog dezelfde middag per expresse naar het centraal diergeneeskundig instituut gezonden voor ontleding. Vrijdag's werd vogelbescherming ingeschakeld en de volgende dag werd door het valddetachment van de rijkspolitie ter plaatse een onderzoek ingesteld maar men had te weinig bewijsmateriaal.

Nu, bewijsmateriaal zou men nog genoeg krijgen. Nog geen week later werden ongeveer 4 km. van de vorige vindplaats opnieuw 2 zwarte kraaien en nu 2 meerkoeten gevonden. Er lagen ook een stuk of 5 eierschalen met inhoud (waarschijnlijk fosforolie). Dat het gif snel werkt bleek uit het feit dat de vogels vrijwel naast de eierschalen lagen, tevens een aanwijzing dat het gif een gevaarlijk goedje is.

De kadavers werden deze maal niet opgestuurd maar afgehaald door de rijkspolitie zodat meteen ter plaatse een onderzoek ingesteld kon worden waar de eierschalen nog lagen.

De rijkspolitie heeft de zaak nu in onderzoek.

In april werden we ook opgeschrikt door een artikeltje in diverse streekkranten dat ook over kraaiachtigen ging, wij willen u de tekst niet onthouden.

KAREL PRAAT AL WAT ' - TERE KRAAI GAAT MEE NAAR SCHOOL.

Buren- Over een week of zes, als de meeste vogels hun eieren hebben uitgebroed en de jongen nog gewend zijn gevoed te worden, omdat ze niet kunnen vliegen, is het mogelijk een jonge kraai of ekster te bemachtigen, die "tam" gemaakt kan worden. Bij een flinke storm waaien de jonge vogels wel eens uit de nesten, die van deze beide vogelsoorten altijd in de toppen van de hoogste bomen zitten. Ze komen dan nog wel vaak op hun

pootjes terecht en wie het geluk heeft zo'n jonge vogel te vinden, kan het diertje dan, door het te voederen en te verzorgen opkweken als huisvriend.

Kraaien- en eksteren worden ook wel kapotgeschoten door jagers en ook dan komen de jongen wel naar beneden. Maar die zijn soms gewond. Mogelijk - maar meestal niet ongevaarlijk- is het ook om in de tweede helft van mei naar zo'n vogelnest te klimmen en een jong meete nemen.

Beiden - kraaien (of roeken) en eksters - zijn erg gemakkelijk in leven te houden en raken snel gewend aan en bevriend met degenen die hen regelmatig te eten geeft.

Het omgaan met zo'n gevleugelde vriend is in elk geval een erg leuke sport. In Buren b.v. heeft Bertie Pettink er een, die regelmatig op zijn schouder te vinden is. "Karel" zoals de kraai heet, heeft zelfs al wat leren praten en is ook door de katten en honden in de omgeving al volledig geaccepteerd. Het dier gaat vaak met zijn buis naar school om dan in de omgeving en voor de ramen rond te vliegen totdat de bel heeft geluid en Karel zijn plaatsje op Bertie's schouder weer opzoekt.

Tot zover het kranteartikeltje. Het grappige (het enige) is dat de erbij afgebeelde foto laat zien dat "Karel" geen kraai is maar een kauw.....

Gezien de gevallen met de vergiftigde kraaien, meerkoeten en ekster in de zelfde tijdsperiode vonden wij het nodig met het hieronderstaande stukje te reageren.

" Wij (Natuur- en Vogelwacht Culemborg) hebben met verbazing en verontwaardiging het artikel over de tamme kraai (kauw) "Karel" gelezen. In dit artikel wordt de jeugd in feite aangespoord om ook een kraai, ekster of zelfs roeken, een soort die sterk terugloopt in aantal, uit het nest te halen en op te voeden omdat het zo leuk is. Dat men op deze manier uiterst nuttige dieren aan de natuur onttrekt realiseert men zich schijnbaar niet eens.

Laten wij met z'n allen, zeker de ouders en het onderwijzend personeel, de jeugd er op wijzen, dat het uithalen van nesten van zowel kraaien en aanverwante soorten als van andere soorten vogels een kwalijke zaak is, die niet meer in deze tijd past.

Wij willen nog even op het nut van deze vogels terugkomen.

Zij helpen mee om het evenwicht in de natuur te bewaren.

De kraaien, roeken en eksters zijn de vuilopruimers in de natuur. Zij ruimen dode en zwakke dieren en vaak ook nog menselijk afval. Denk bijvoorbeeld eens aan myxomatose konijnen, ratten en rottende kadavers. Het is waar, dat deze vogels eieren roven en zelfs jonge haasjes pakken, als zij daartoe de kans krijgen. Maar waarom leggen fazanten en wilde eenden bijv. zoveel eieren? Omdat zij (instinctmatig) weten, dat er een aantal eieren en jongen verloren zullen gaan door diverse oorzaken.

De heren jagers, die zeggen het evenwicht te bewaren in de natuur door o.a. konijnen en fazanten te bejagen, omdat er naar hun zeggen te weinig of geen natuurlijke vijanden zijn, zijn inconsequent. Zij zijn het, die de natuurlijke vijanden op alle mogelijke manieren kort houden, omdat zij de concurrenten zijn van de jager.

Woensdag jongstleden hebben wij twee kraaien en een ekster gevonden, die vergiftigd waren d.m.v. gifeieren, wat overigens bij de wet verboden is. Wij vinden, tot slot, dat de soorten, die in het artikel genoemd worden, de nodige bescherming moeten gaan verdienen, zoals vele andere dieren en vogels en dat de term "schadelijk Wild" (die eigenlijk nergens op slaat) verdwijnt. Laten wij nu eens eindelijk de nuttige functie van deze dieren in de natuur onderkennen.

Natuur- en Vogelwacht Culemborg.

Wij vragen iedereen die vergiftigde vogels en eierschalen vinden deze op de vindplaats te laten liggen en dit onmiddellijk door te geven aan onderstaande personen, die dan de zaak verder kunnen afhandelen. Ook schijnen er weer verschillende nesten te zijn uitgehaald (o.a. zanglijster). Wij verzoeken iedereen op dit soort kwalijke praktijken te letten.

Harry v.d. Warenburg, Triosingel 27 Culemborg.

Gerard van Zuylen, Zandstraat 32 a, ".

Verslag excursie van Rick Valk

Toen we om 8 uur van het Jach vertrokken. Toen we in de Regulieren aankwamen. Hoorde we een tjiftjaf. Iedereen keek goed of ze de tjiftjaf konden zien. Toen gingen we naar de zeedijk. Bij een bruggetje bij een boerderij, zetten we onze fietsen neer. Toen liepen we de zwarte kade uit. En weer terug natuurlijk... En toen ging iedereen naar huis.

Waarnemingen: 1 putter	10 waterhoen
2 tjiftjaf	11 meerkoet
3 houtduif	12 ringmus
4 wilde eend	13 pimpelmees
5 sijs	14 koolmees
6 vink	15 merel
7 goudplevier	16 zanglijster
8 winterkoning	17 kramsvogel
9 rietgors	18 spreeuw

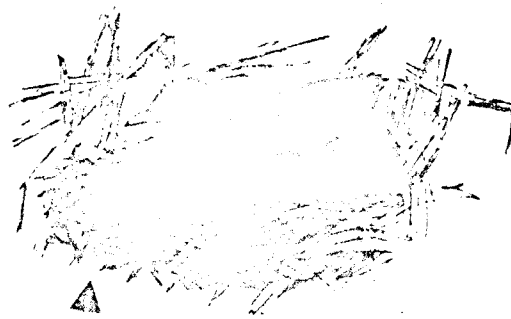
Rick Valk

Winterslachtoffers

In het vorige blad hadden we beloofd mede te delen hoe het was afgelopen met de vogels die gevonden waren tijdens de excursie naar Hurwenen.

Nu, de blauwe reiger heeft het niet gehaald. De dodars daarentegen wel en deze heeft inmiddels de vrijheid herkregen. Overigens was de korte vorstperiode al spoedig afgelopen want een catastrofe onder de vogels begon zich al af te tekenen. De vogelasiels konden het stijgende aanbod van vooral reigerachtigen en fuutachtigen al bijna niet meer aan. De vraag is nu in welke mate de vooral erg kwetsbare en zeldzamere soorten als roerdomp en de ijsvogel de korte maar strenge winter hebben overleefd. De ijsvogel was tijdens een soortgelijke vorstperiode in 1975-1976 sterk achteruit gegaan, van 275-350 paar in 1975 tot 90-140 paar na de vorstperiode. (Vogeljaar) De roerdomp bij Fort Everdingen heeft deze winter in ieder geval overleefd, hij is weer diverse malen gehoord.

Harry v.d. Warenburg

Waterhoen

33 cm. Rugzijde donkergroen, buikzijde zwart. Witte zijstreep. Opgewipte staart. Rode snavel en bles. Nest in rietzomen. Het gehele jaar aanwezig. Vliegt slecht.

De Oliekever

Tijdens de excursie naar de Nieuwe Zuider Lingsedijk, werd een kever gevonden, die later bleek een oliekever te zijn. Omdat de oliekevers er een vreemde levenscyclus op nahouden, leek het me wel aardig daar wat over te vertellen.

Oliekevers hebben hun naam te danken aan de olieachtige vloeistof, die zij soms afscheiden als zij verstoord worden.

In onze streken komen twee soorten voor, nl. de Moloë Proscarabæus, en degenen die wij gevonden hebben: Moloë Violaceus. Oliekevers zijn zeer donker van kleur, en vrij "lelijk" van uiterlijk. Hun korte dek-schilden schijnen niet te passen. Ze hebben ze trouwens eigenlijk ook niet nodig want zij noemen ze geen vleugels hebben.

op de plant

Nadat de larfjes uit de 3 tot 4000 eitjes zijn gekropen, klimmen zij in een plant en wachten tot zij een "lift" krijgen.

Vaak zal dit zijn van een kever of vlieg, maar soms ook van een hangerebijtje.

Alleen in dit laatste geval hebben zij kans om in leven te blijven.

Zij laten zich meevoeren naar het bijennest, kruipen daar in een cel en eten het ei op.

In deze cel blijft de larve dan zijn hele leven, otend van de honing en stuifmeel dat daar aangevoerd wordt. De ademenhalingsorganen zitten op de rug, zodat die niet verstoort raken door de kleverige vloeistof waar de larve op dobbert.

Hij vervelt en verandert van een slanke levendige larve in een hulpeloos diertje met korte poten, dat nog het meest lijkt op een melkeverlarve. Het enigste wat hij nu nog doet is eten.

Nog steeds in het bijennest maakt hij nog een paar vervellingen door, en na de derde verschijnt de schijnpop.

Deze heeft korte poten i.p.v. de lange van de echte pop, die na nog een paar vervellingen verschijnt, en dezelfde vorm heeft als een volwas-

sen dier.

Pas het volgende voorjaar komen de volwassen kevers uit het bijennest tevoorschijn, zodat hun hele levenscyclus een vol jaar duurt.

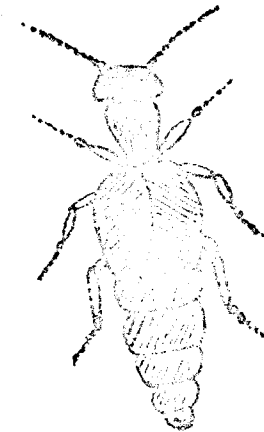
Men noemt deze gecompliceerde cyclus, waarin twee sterk verschillende larvetypen te onderscheiden zijn (een actieve en een passieve), een hypermetamorfose; d.w.z. dat de oliekever meer veranderingen ondergaat dan de gebruikelijke ei-larve-pop-imago (volwassen), van de andere kevers.

Het is wel duidelijk dat de oliekever zeer veel eieren moet leggen aangezien zeer weinig het geluk hebben op te groeien tot volwassenheid.

Lit.: D. Hillenius, Spectrum dierenenc. deel 4

Loif Lynoborg, Kevers in kleur, (Moussault uitg.)

Oliekever

Kars Velling.

EXCURSIE - PROGRAMMA

Zaterdag 10 juni - 08.00 uur

Dagexcursie naar het Zouwegebied o.l.v. Gerard van Zuylen en Leo v.d. Kooy.

Een bezoek in deze tijd van het jaar in dit werkelijk schitterende gebied geeft alle kans de zeldzame cettis-zanger te horen, bovendien bestaat de mogelijkheid het wouwaapje te zien, evenals de boomvalk. Purperreigers zijn evenmin zeldzaam in dit gebied zodat zeker enkele ex. kunnen worden waargenomen.

Dat in dit gebied bovendien een gevarieerde plantengroei aanwezig is blijkt uit de vele tientallen soorten die je op deze excursie zult zien.

Een bijzonder aantrekkelijke excursie onder bijzonder deskundige leiding.

Woensdag 14 juni - 19.00 uur

Plantenexcursie naar de zandafgraving bij De Welborn.

Donderdag 15 juni - 20.00 uur

Maandelijksse bijeenkomst in Het Kompas.

Zaterdag 24 juni - 08.30 uur

Plantenexcursie naar de Put van Buren.

Zaterdag 2 juli - 08.30 uur

Plantenexcursie naar het Landgoed MarijOnwaerd.

Zaterdag 5 augustus - 08.30 uur

Plantenexcursie naar de Ickevoers bij Tionhoven.

Deze dagexcursie gaat eveneens met auto's. Gaarne opgeven bij

Han Jansen - Alderlinde 10 - 03450 - 5551.

Zaterdag 19 augustus - 08.30 uur

Plantenexcursie naar de spoorsloot bij de Zeedijk.

Vrijdag 1 t/m zondag 3 september

Speciaal planten-weekend naar Kampina bij Oisterwijk.

Er wordt overnacht in het Natuurvriendenhuis "Morgenrood" te Oisterwijk.

Belangstellenden kunnen zich reeds opgeven bij Han Jansen of Leo v.d.

Kooy. Madero berichten hierover volgen nog.

Zaterdag 30 september - 08.30 uur

Paddestoelenexcursie naar Zoelen. Op deze dag zal ook een tweede paddestoelen excursie worden afgesproken. Omdat op dit tijdstip het niet te bepalen is hoe het dan met de groei van de paddestoelen staat i.v.m. de hoeveelheid regen die er gevallen is.

